

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2010

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*Miejsce
na naklejkę
z kodem*

dysleksja

**EGZAMIN MATURALNY
Z JĘZYKA KASZUBSKIEGO
POZIOM ROZSZERZONY**

MAJ 2011

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 12 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Na karcie odpowiedzi przyklej naklejkę z kodem zawierającym Twój numer PESEL.
7. Zaznaczając odpowiedzi w części karty przeznaczonej dla zdającego, zamaluj pola do tego przeznaczone. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe.
8. Tylko odpowiedzi zaznaczone na karcie będą oceniane.

**Czas pracy:
180 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 60**

*Część I – 20 pkt
Część II – 20 pkt
Część III – 20 pkt*

MOK-R1_1P-112

Arkusz składa się z trzech części:

testu leksykalno-gramatycznego,

przekładu tekstu z języka kaszubskiego na język polski (tekst tłumaczenia napisz w miejscu na to przeznaczonym),

zadania sprawdzającego umiejętność pisania własnego tekstu (wybierz jeden temat i napisz wypracowanie, wybrany temat zaznacz).

Test leksykalno-gramatyczny (20 pkt)

Wybierz tylko jedną odpowiedź.

Zadanie 1. (1 pkt)

Kolejnym wyrazom: *jã, niã, ji, niã* odpowiada następujące tłumaczenie na język polski:

- A. ja, nią, jej, ją.
- B. ja, ja, jej, ją.
- C. nią, jej, ja, jej.
- D. ja, nią, jej, nią.

Zadanie 2. (1 pkt)

Proces kaszubienia reprezentują wszystkie wyrazy z grupy:

- A. rozzłoscęc, nauczęc, cali, cap.
- B. płacz, wtozcęc sã, roczëzna, chëcz.
- C. kłoc, kłosc, kłasc, sól.
- D. chcywc, dzecã, òdnaszac, òdlezc.

Zadanie 3. (1 pkt)

Wskaż grupę, w której we wszystkich wyrazach zachodzi labializacja.

- A. òkò, mùcha, król
- B. òkno, ùchò, wól
- C. kùra, blóna, mùszã
- D. króm, dodóm, móm

Zadanie 4. (1 pkt)

Wskaż wyraz, w którym nie zachodzi bylaczenie.

- A. mòli
- B. mól
- C. mólpa
- D. chalëpa

Zadanie 5. (1 pkt)

Który z wyrazów jest przykładem zaniku e ruchomego?

- A. gòdnik
- B. wrëk
- C. młink
- D. przék

Zadanie 6. (1 pkt)

Formy *zrobi, nagniecë to*

- A. formy czasowników w liczbie pojedynczej w trybie rozkazującym.
- B. formy imiesłowów w 3. osobie liczby pojedynczej.
- C. formy grzecznościowe czasowników.
- D. formy czasowników w 3. osobie liczby pojedynczej.

Zadanie 7. (1 pkt)

Przymiotnik *pěszny* w dopełniaczu liczby mnogiej rodzaju męskoosobowego ma końcówkę

- A. –im.
- B. –ich.
- C. –ëch.
- D. –égò.

Zadanie 8. (1 pkt)

Podstawa *mądr-* w literackim języku kaszubskim nie łączy się z przyrostkiem

- A. –ala.
- B. –ota.
- C. –ca.
- D. –oszek.

Zadanie 9. (1 pkt)

Wyraz, w którym labializacja została zaznaczona niepoprawnie, to

- A. óws.
- B. zòbòwiązanié.
- C. mòst.
- D. zobrazowac.

Zadanie 10. (1 pkt)

Wybierz zapis zgodny z ortografią kaszubską.

- A. ni ma wòdë
- B. nié ma wòdë
- C. nie ma wòdë
- D. nie mô wòdë

Zadanie 11. (1 pkt)

W literackiej kaszubszczyźnie końcówką rzeczowników rodzaju żeńskiego w narzędniku liczby mnogiej jest

- A. –ã.
- B. –oma.
- C. –ama.
- D. –ą.

Zadanie 12. (1 pkt)

Konstrukcja *jesta mielë* reprezentuje

- A. archaiczny czas przeszły złożony.
- B. czas zaprzeszczyły.
- C. czas przyszczyły złożony.
- D. czas przeszły prosty.

Zadanie 13. (1 pkt)

Czile, wiele, czilenôsce to przykłady

- A. liczebników określonych.
- B. liczebników nieokreślonych.
- C. liczebników wielorakich.
- D. liczebników zbiorowych.

Zadanie 14. (1 pkt)

W zdaniu *Òb noc je cemno* forma *òb* jest

- A. przyimkiem.
- B. wyrażeniem przyimkowym.
- C. partykułą wzmacniającą.
- D. zaimkiem względnym.

Zadanie 15. (1 pkt)

Zwrot *zgnili jak kón* w języku kaszubskim znaczy

- A. schorowany.
- B. mający cechy konia.
- C. pracowity.
- D. bardzo leniwy.

Zadanie 16. (1 pkt)

Jaki kaszubski frazeologizm odpowiada zwrotowi *mieć kłopot z kimś*?

- A. robic za krzëwi pësk
- B. miec cepło w głowie
- C. miec trzë swiatë z kims
- D. miec sã do kògòs

Zadanie 17. (1 pkt)

Zaimek dzierżawczy *mój* w bierniku liczby pojedynczej rodzaju żeńskiego ma formę

- A. mòją.
- B. mòje.
- C. mòja.
- D. mòjã.

Zadanie 18. (1 pkt)

Wyraz *wërëskò* jest przykładem

- A. wulgaryzmu.
- B. zdrobnienia.
- C. zgrubienia.
- D. spieszczenia.

Zadanie 19. (1 pkt)

Wyrazy: *wejle*, *alana*, *alaze*, *héne to*

- A. wykrzykniki.
- B. partykuły.
- C. przysłówki.
- D. rzeczowniki.

Zadanie 20. (1 pkt)

Powiedzenie *Mq̄dri jak baba pò tòrgù*

- A. jest zdaniem złożonym podrzędnie.
- B. jest zdaniem złożonym współrzędnie.
- C. jest zdaniem pojedynczym.
- D. jest równoważnikiem zdania.

Pisanie własnego tekstu (20 pkt)

Temat 1. Interpretując wiersz Jana Karnowskiego *Naszô mòwa* i fragment kazania księdza Jana Walkusza *Ò apartnoscë Bòszczégò i lëdzcégò słowa*, przedstaw postawę autora wobec języka. Postawa której z osób jest Ci bliższa i dlaczego?

Jan Karnowski

Naszô mòwa

Znóm ciebie dobrze, mòja tã mòwò
Twòje jò pierszé ùczułem słowò!
Jak mie cã matka ùczëła mòja,
Z twòjégò prosto czerpała zdroja.

Jò ciebie widzã młodã i hòżã
Jak czedë mòdròk w złotawim zbòżu,
Chòcò sã òdzëwòsz w słomiany chace,
Òbùtò w zgrzebny, swòjsci jes szace.

Rade cã słëchają kaszëbsczé kraje,
Pùstkòwia, wioszi i łączi i gaje.
A jak sã smiejesz, to sã tak zdòwò,
Jak czedë skòwrònk zaspiewò znòwù.

A jak tã płaczesz, to sã tak słëchò,
Jak czedë w bòrze wiater chdzes chùchò.
Jò zem sã wslëchòł w te twòje żòle,
Że jinszò spiéwa nié dlò mie wcòle.

Chòc leno z dòla mòwã tã czëjã,
Chùcuszkò bòjkã złotã so snëjã.
Ò czasach dòwnëch, ò stòri mòwie,
Co eszcze w twòjim wëzérò słowie.

Modra struna. Antologia poezji kaszubskiej, Gdańsk 1973.
(pisownię skorygowano zgodnie z zasadami obowiązującymi od 1996 roku)

Ks. Jan Walkusz

Ò apartnoscë Bòszczégò i lëdzcégò słowa

[...] Blós le òn, człowiek, strzód jinëch żëjącëch jistot na zemi, mòże sã dogadac, a całé to dziejanié zjiscywò sã przez słowò. Òd ny chwilë, czej człowiek pòwiedzòł pierszé słowò, je òn za to słowò òdpòwiedzalny, bò słowò je kòzdémù z nas dóné, ale to słowò je jesz barzi kòzdémù z nas zadóné. I bez to prawie kòzdi z nas staje sã apòstołã słowa swòji rodny mòwë. Ale jakòż tu trzeba ùwazac, jaczé trzeba miec bòczenié, bòc takò krótkò je droga, krótkò je droga òd apòstoła do... Judòsza. I dlòte pitóm, tu z tegò swiätégò mòlu, pitóm kòzdegò òsòbno: Czë jes tã apòstołã swòji rodny kaszëbszi mòwë, czë téż Judòszã mòwë starków, tim, co jã zdradzył?

Ta mòwa starków, ta naj kaszëbskò mòwa je nôswiätszym wòltòrzã naji dziejów, na chtërnym zjiscywałë sã nieròz baro kòmùdné i krwawé dzeje. A ten, chto bë bëł dbë, że

kaszëbskô mòwa je gòrszô òd jinëch, chto bë chcôł jã zamknąc w scanach swòji chëczë i ani kask dali, to znaczi, że ten sã jesz w żëcym nic nie nauczył, mało, ten zniszczył i pòdeptôł całą erbã pò swòjich starkach i ten – jak to rzekł méster òd kaszëbsczégò słowa, ks. prałat B. Zëchta – *nie béłbë nawet wòrt, żebë mù dac pò pëskù* [...].

Nicht ni mòże miec z tegò swiãta ani nizòdnégò ùbëtkù, czej zacznie swòją mòwą gardzëc i sã ji wstidzëc. Bò tak samò, jakbë sã wstidzył swòji mëmë i tatka i nima gardzył. Pón Jezës sã nie wstidzył swòji mòwë, chòc béł Bògã, a më mielëbë sã naszi wstidzëc i jã zabòczëc?

J. Walkusz, *Sztrądã słowa*, Lublin 1996.

Temat 2. Zinterpretuj horacjański motyw *exegi monumentum* w wierszach *Czë bądze taczi chtos* Stanisława Jankego i *Ex egi* Jana Rompskiego.

Jan Rompski

Ex egi

Ex egi... O, jakùż to dalek
Òd szaturë z rérow,
Gdzie mëslô je zwón...
Gdzie swiãda: grzib w òbłokù!
Ò, pòëta! Nié tobie spiëwac,
Le mëslë wazëc!
Nié tobie téż słowa skłòdac,
Le słowa wazëc.
Ò, Mòja pòezjô mëslë!

Jan Rompski, *Wiérzte*, Gdańsk 1980.

Stanisław Janke

Czë bądze taczi chtos

Chto za sto lat naléze
mój wiérzt na zeżòłkli
stronie biédny môłi ksążeczczci
mòże gdzes zapadłi za pòlëcã
bądze ale zdzëwòwóny
wëblakłã skarniã ti pòezji
chòc òd czasów diagnozë doktora
Cënòwë kaszëbizna lepi sã trzimò
na papiórze nizlë na swiëzim
pòwietrzim westrzòdka lëdztwa
jesz nôlepi z ùtwòrcama leno
na cédelkach kòle prostégò grónka
z pôrã lëstkama pôrã kwiòtkama
mòje słowa przëòbloklë
w nowisté ruchna wëpòlerowóné
ùcemiãdзи òb noc nieprzespónã
czë chtos jesz je pò latach
zrozmiëje a òbòczi w nich
chòcbë pòmianã zëwòcëznë

Stanisław Janke, *Pò mie swiata nie mdze*, Wejrowò 2007.

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

KOD EGZAMINATORA

.....
Czytelny podpis egzaminatora

--	--	--

KOD ZDAJĄCEGO